

บันทึก

เรื่อง วิธีการชำระค่าปรับของผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถ

ตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒

สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้มีหนังสือ ที่ ตช ๐๐๐๒.๕๑/๓๒๙๖ ลงวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๒ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า ในปัจจุบันสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้ออกข้อกำหนดกรมตำรวจ เรื่อง การชำระค่าปรับทางไปรษณีย์ แบบใบสั่งและกำหนดจำนวน ค่าปรับตามที่เปรียบเทียบ สำหรับความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ เพื่อให้ความสะดวกแก่ผู้กระทำผิดตามกฎหมายว่าด้วยจราจรทางบกที่ประสงค์จะชำระค่าปรับทางไปรษณีย์และอนุวัตให้เป็นไปตามกฎหมายในการชำระค่าปรับตามใบสั่งของเจ้าพนักงานจราจร หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๑๔๑ (๒) แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ ในส่วนซึ่งบัญญัติให้ผู้กระทำผิดชำระค่าปรับทางไปรษณีย์ได้นั้น มีวัตถุประสงค์ในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน เพื่อเป็นทางเลือกอีกทางหนึ่งในกรณีที่ประชาชนผู้กระทำความผิดไม่ต้องการชำระค่าปรับต่อพนักงานสอบสวนจะเลือกชำระค่าปรับทางไปรษณีย์ก็ได้

อย่างไรก็ตาม แม้จะได้กำหนดให้ชำระค่าปรับทางไปรษณีย์ได้อีกวิธีหนึ่งการชำระค่าปรับก็ยังมีจำนวนน้อย ซึ่งอาจเกิดจากความไม่สะดวกในการเดินทางไปติดต่อกับทางหน่วยราชการ เนื่องจากปัญหาที่จอดรถหรือสภาพปัญหาทางด้านการจราจร ทั้งห้วงเวลาจะต้องกระทำการในระหว่างเวลาราชการ ซึ่งจะไม่เป็นการสะดวกในการไปติดต่อชำระค่าปรับสำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงมีแนวคิดเพื่อให้เกิดความสะดวกต่อประชาชนมากยิ่งขึ้นในการชำระค่าปรับตามใบสั่ง โดยได้ประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดแนวทางในการดำเนินการว่า ตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ มาตรา ๑๔๑ ผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถซึ่งได้รับใบสั่งจะสามารถมอบหมายให้บุคคลอื่นไปชำระค่าปรับแทนได้หรือไม่ เนื่องจากปัจจุบันการชำระค่าปรับนั้นจะชำระตามจำนวนที่กำหนดไว้ในใบสั่ง โดยรูปแบบของใบสั่งจะกำหนดรูปแบบของบันทึกการเปรียบเทียบไว้หลังใบสั่ง เพื่อให้ผู้ชำระค่าปรับลงนามรับทราบชื่อกล่าวหา ขอให้การรับสารภาพ และยินยอมชำระค่าปรับโดยที่ประชุมได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวแล้ว มีความเห็นในข้อกฎหมายตามมาตรา ๑๔๑ แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ เป็น ๒ นัย คือ

ความเห็นที่ ๑

(๑) เดิมพระราชบัญญัติจราจรทางบก พุทธศักราช ๒๕๓๗ (แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๙ พ.ศ. ๒๕๑๕) มาตรา ๖๔, มาตรา ๖๕ ทวิ และพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๔๐, มาตรา ๑๔๑ มีบทบัญญัติกำหนดให้ผู้รับใบสั่งไปรายงานตัว ณ สถานีตำรวจ แต่ปัจจุบันบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวได้ถูกยกเลิกแล้ว

(๒) ต่อมาปี ๒๕๓๕ ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติจราจรทางบก (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยมาตรา ๑๔๐, มาตรา ๑๔๑ ไม่มีบทบัญญัติกำหนดให้ผู้รับใบสั่งต้องไป

รายงานตัวดังเช่นกฎหมายเดิม คงกำหนดให้ผู้รับใบสั่งชำระค่าปรับตามจำนวนที่กำหนดไว้ในใบสั่งหรือตามจำนวนที่พนักงานสอบสวนแจ้งให้ทราบ ณ สถานที่ที่ระบุไว้ในใบสั่ง หรือชำระค่าปรับทางไปรษณีย์

(๓) เมื่อพิจารณาเทียบเคียงบทบัญญัติของกฎหมายเดิม และกฎหมายใหม่ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน เห็นได้ว่า การที่กฎหมายใหม่ไม่มีบทบัญญัติกำหนดให้ต้องมีการรายงานตัว ณ สถานที่ตำรวจที่กำหนดไว้ในกฎหมายเดิม ก็โดยมีเจตนารมณ์เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนผู้ที่ได้รับใบสั่งที่จะไม่ต้องไปรายงานตัวเพื่อชำระค่าปรับ ณ สถานที่ตำรวจก็ได้ กอปรกับกฎหมายจราจรมิใช่กฎหมายอาญาโดยแท้ ดังจะเห็นได้จากการที่ให้เจ้าพนักงานจราจรมีอำนาจว่ากล่าวตักเตือนหรือออกใบสั่งให้ชำระค่าปรับในกรณีที่มีการฝ่าฝืนกฎหมายแล้วแต่กรณี ซึ่งแตกต่างจากกฎหมายอาญาอื่น ๆ ทั่วไป จึงเห็นว่าเมื่อกฎหมายที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมีบทบัญญัติเปลี่ยนแปลงจากกฎหมายเดิม จึงน่าจะเป็นเรื่องที่กฎหมายไม่มีความประสงค์ให้ต้องมีการไปชำระค่าปรับ ณ สถานที่ตำรวจไว้อย่างเคร่งครัดดังเช่นเดิมอีกต่อไป ดังนั้น การที่ผู้รับใบสั่งลงนามรับสารภาพแล้วยินยอมที่จะชำระค่าปรับตามจำนวนที่ได้กำหนดไว้ในใบสั่งแล้ว มอบหมายให้ผู้อื่นนำใบสั่งนั้นไปชำระค่าปรับ ณ สถานที่ตำรวจแทนตน แล้วรับใบขับขี่และใบเสร็จรับเงินกลับมาคืนให้แก่ผู้รับใบสั่งนั้น ๆ จึงน่าจะกระทำได้

ความเห็นที่ ๒

การชำระค่าปรับคดีจราจรโดยมอบให้ผู้อื่นไปชำระค่าปรับแทน จะเป็นหลักการที่ก่อให้เกิดความสะดวกก็ตาม แต่เนื่องจากการดำเนินคดีกับผู้ต้องหาจะต้องยึดถือหลักกฎหมายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาปรับใช้ กล่าวคือ

(๑) การเปรียบเทียบปรับคือการสอบสวนคดีอาญา และ การสอบสวนจะต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พนักงานสอบสวนจะต้องทำการสอบสวนผู้ต้องหาที่มาปรากฏต่อหน้าแจ้งข้อกล่าวหาให้ทราบ จะมีการควบคุมตัวหรือไม่แล้วแต่ข้อกล่าวหาที่กฎหมายบัญญัติอัตราโทษเอาไว้ แต่ในเบื้องต้นแล้วพนักงานสอบสวนจะต้องทำการสอบสวนไปตามขบวนการจนกระทั่งมีความเห็นว่าควรสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องแล้วสรุปสำนวนการสอบสวนส่งไปยังพนักงานอัยการ สำหรับการเปรียบเทียบปรับนั้น เมื่อดำเนินการเปรียบเทียบปรับแล้วพนักงานสอบสวนยังคงต้องส่งบันทึกการเปรียบเทียบให้พนักงานอัยการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๒ เรื่องนี้ยังคงต้องปฏิบัติตามขั้นตอนของกฎหมาย หากการเปรียบเทียบไม่ชอบก็เท่ากับการสอบสวนไม่ชอบและเป็นผลให้การเปรียบเทียบปรับดังกล่าวเป็นการไม่ชอบตามกฎหมายไปด้วย

(๒) พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ เป็นกฎหมายลำดับรองลงมาจากกฎหมายอาญาอื่น ซึ่งมีอำนาจการเปรียบเทียบปรับในลักษณะของคดีสุทธโทษ ซึ่งเป็นคดีที่มีอัตราโทษต่ำ โดยในมาตรา ๑๔๑(๑) เป็นหลักการปกติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา คือ ต้องไปพบพนักงานสอบสวนตามหลักทั่วไปของการสอบสวน ส่วนตามมาตรา ๑๔๑(๒) เป็นเรื่องข้อยกเว้นที่ถือว่ากฎหมายพิเศษยกเว้นจากหลักการทั่วไปที่ต้องปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยให้ผู้ต้องหาที่รับใบสั่งไม่จำเป็นต้องไปพบพนักงานสอบสวน

ก็ได้ หากเป็นกรณีที่ประสงค์จะชำระค่าปรับทางไปรษณีย์ แต่ทั้งนี้ ในส่วนของบันทึกการเปรียบเทียบปรับก็จำเป็นต้องส่งให้พนักงานอัยการตามนัยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๒ ดังที่ได้กำหนดรูปแบบของบันทึกการเปรียบเทียบไว้หลังใบสั่งจากร เพื่อให้ผู้ชำระค่าปรับนั้นลงนามและถือว่าสมบูรณ์เพียงพอที่จะรับทราบข้อกล่าวหา ผู้ต้องหา รับทราบข้อกล่าวหา ขอให้การรับสารภาพและยินยอมชำระค่าปรับตามข้อกำหนดกรมตำรวจ พร้อมนี้ได้ส่งธนาคัดหรือตัวแลกเงินมาเพื่อดำเนินการตามกฎหมาย ตรงหลังใบสั่งจะเป็น ข้อยกเว้นที่กฎหมายออกมายกเว้นให้

(๓) ดังนั้น กรณีที่ให้มีการชำระค่าปรับโดยมอบหมายให้ผู้อื่นไปชำระแทนจึงไม่น่ากระทำได้ เพราะจะทำให้เป็นการเปรียบเทียบโดยไม่ชอบตามหลักการของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า มาตรา ๑๔๑ (๑) แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจราจรทางบก (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นปัญหาข้อกฎหมายสำคัญ สมควรได้รับการวินิจฉัยจากสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อให้ได้ข้อยุติและเป็นแนวทางปฏิบัติ จึงขอหารือดังนี้

๑. ตามมาตรา ๑๔๑(๑) แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจราจรทางบก (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๕ การชำระค่าปรับตามจำนวนที่ระบุไว้ในใบสั่งนั้น หากรูปแบบของใบสั่งได้กำหนดรูปแบบของบันทึกการเปรียบเทียบไว้หลังใบสั่งเพื่อให้ผู้ชำระค่าปรับลงนามจะถือว่าสมบูรณ์เพียงพอที่จะรับทราบข้อกล่าวหา ซึ่งเมื่อผู้ต้องหาได้รับทราบข้อกล่าวหาแล้วและให้การรับสารภาพ พร้อมยินยอมชำระค่าปรับตามข้อกำหนดกรมตำรวจแล้ว สามารถมอบหมายให้ผู้อื่นนำใบสั่งนั้นไปชำระค่าปรับ ณ สถานีตำรวจแทนตน แล้วรับใบชี้ชี้และใบเสร็จรับเงินกลับมาให้แก่ผู้รับใบสั่ง จะกระทำได้หรือไม่

๒. ตามมาตรา ๑๔๑ (๑) แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจราจรทางบก (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๕ คำว่า “สถานที่ที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา” นั้น สถานที่ดังกล่าวจะหมายความถึงสถานที่เช่นใดและมีขอบเขตในการกำหนดหรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา(กรรมการกฤษฎีกา คณะที่ ๙) ได้พิจารณาปัญหาตามข้อหารือของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยรับฟังคำชี้แจงของผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติด้วยแล้ว มีความเห็นดังนี้

๑. สำหรับปัญหาประการแรก เห็นว่า การเปรียบเทียบคดีอาญานั้น ผู้ต้องหาจะต้องยินยอมให้เปรียบเทียบ พนักงานสอบสวนจึงจะเปรียบเทียบได้ตามมาตรา ๔^๑ แห่ง

^๑ พระราชบัญญัติการเปรียบเทียบคดีอาญา พุทธศักราช ๒๔๘๑

มาตรา ๔ ในคดีความผิดที่เป็นลหุโทษ หรือความผิดที่มีอัตราโทษไม่สูงกว่าความผิดลหุโทษ หรือคดีที่มีโทษปรับสถานเดียวอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท ให้พนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจทำการสอบสวนคดีนั้น มีอำนาจเปรียบเทียบได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

พระราชบัญญัติการเปรียบเทียบคดีอาญา พุทธศักราช ๒๔๘๑ หรือมาตรา ๓๗^๒ และมาตรา ๓๘^๓ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แล้วแต่กรณี สำหรับการเปรียบเทียบคดีความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ นั้น เมื่อผู้ต้องหาลงชื่อแสดงความยินยอมในใบสั่งแล้ว ผู้ต้องหาไม่ต้องไปรายงานตัวต่อพนักงานสอบสวนเพื่อให้พนักงานสอบสวนแจ้งข้อหาให้ผู้ต้องหาทราบตามมาตรา ๑๓๔^๔ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งเป็นหลักกฎหมายทั่วไปที่กำหนดขั้นตอนแรกในการสอบสวนคดีอาญาไว้ เพราะมาตรา ๑๔๑^๕ (๑) แห่งพระราชบัญญัติ

^๒ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๓๗ คดีอาญาเล็กน้อยได้ ดังต่อไปนี้

(๑) ในคดีมีโทษปรับสถานเดียว เมื่อผู้กระทำความผิดยินยอมเสียค่าปรับในอัตราอย่างสูงสำหรับความผิดนั้นแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนศาลพิจารณา

(๒) ในคดีความผิดที่เป็นลหุโทษหรือความผิดที่มีอัตราโทษไม่สูงกว่าความผิดลหุโทษหรือคดีอื่นที่มีโทษปรับสถานเดียวอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือความผิดต่อกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากร ซึ่งมีโทษปรับอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท เมื่อผู้ต้องหาชำระค่าปรับตามที่พนักงานสอบสวนได้เปรียบเทียบแล้ว

(๓) ในคดีความผิดที่เป็นลหุโทษหรือความผิดที่มีอัตราโทษไม่สูงกว่าความผิดลหุโทษหรือคดีที่มีโทษปรับสถานเดียวอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท ซึ่งเกิดในกรุงเทพมหานคร เมื่อผู้ต้องหาชำระค่าปรับตามที่นายตำรวจประจำท้องที่ตั้งแต่ตำแหน่งสารวัตรขึ้นไป หรือนายตำรวจชั้นสัญญาบัตรผู้ทำการในตำแหน่งนั้น ๆ ได้เปรียบเทียบแล้ว

(๔) ในคดีซึ่งเปรียบเทียบได้ตามกฎหมายอื่น เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระค่าปรับตามค่าเปรียบเทียบของพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว

^๓ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๓๘ ความผิดตามอนุมาตรา (๒) (๓) และ (๔) แห่งมาตราก่อนถ้าเจ้าพนักงานดังกล่าวในมาตรานั้นเห็นว่า ผู้ต้องหาไม่ควรได้รับโทษถึงจำคุกให้มีอำนาจเปรียบเทียบดังนี้

(๑) ให้กำหนดค่าปรับซึ่งผู้ต้องหาจะพึงชำระ ถ้าผู้ต้องหาและผู้เสียหายยินยอมตามนั้น เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระเงินค่าปรับตามจำนวนที่เจ้าหน้าที่กำหนดให้ภายในเวลาอันสมควรแต่ไม่เกินสิบห้าวันแล้วคดีเป็นอันเสร็จเด็ดขาด

ถ้าผู้ต้องหาไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบ หรือเมื่อยินยอมแล้วไม่ชำระเงินค่าปรับภายในเวลากำหนดในวรรคก่อน ให้ดำเนินคดีต่อไป

(๒) ในคดีมีค่าทดแทน ถ้าผู้เสียหายและผู้ต้องหายินยอมให้เปรียบเทียบให้เจ้าหน้าที่กะจำนวนตามที่เห็นควรหรือตามที่คู่ความตกลงกัน

^๔ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๑๓๔ เมื่อผู้ต้องหาถูกเรียก หรือส่งตัวมา หรือเข้าหาพนักงานสอบสวนเองหรือปรากฏว่าผู้ใดซึ่งมาอยู่ต่อหน้าเจ้าพนักงานเป็นผู้ต้องหา ให้ถามชื่อตัว นามสกุล ชาติ บังคับ บิดามารดา อายุ อาชีพ ที่อยู่ ที่เกิด และแจ้งข้อหาให้ทราบ และต้องบอกให้ทราบก่อนว่า ถ้อยคำที่ผู้ต้องหากล่าวนั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานยืนยันเขาในการพิจารณาได้ เมื่อผู้ต้องหาเต็มใจให้การอย่างใดก็ให้จดคำให้การไว้ ถ้าผู้ต้องหาไม่เต็มใจให้การเลยก็ให้บันทึกไว้

^๕ พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่

จรรยาทางบกฯ ซึ่งเป็นกฎหมายพิเศษได้บัญญัติให้ผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถสามารถชำระค่าปรับตามที่เปรียบเทียบไว้ในใบสั่ง ณ สถานที่ และภายในวัน เวลา ที่ระบุไว้ในใบสั่งได้โดยไม่ต้องไปรายงานตัว เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติจรรยาทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจรรยาทางบก (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่ประสงค์จะยกเว้นหลักทั่วไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในเรื่องนี้ ย่อมเห็นได้จากการพิเคราะห์บทบัญญัติ ในมาตรา ๑๔๐^๖ และมาตรา ๑๔๑^๗ แห่งพระราชบัญญัติจรรยาทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ ที่เดิมบัญญัติให้เจ้าพนักงานจราจรและพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจกล่าวตักเตือนหรือออกใบสั่งให้ผู้ขับขี่ไปยัง

มาตรา ๑๔๑ ผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถซึ่งได้รับใบสั่งตามมาตรา ๑๔๐ อาจเลือกปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

(๑) ชำระค่าปรับตามจำนวนที่ระบุไว้ในใบสั่งหรือตามจำนวนที่พนักงานสอบสวนแจ้งให้ทราบ ณ สถานที่ที่ระบุไว้ในใบสั่งหรือสถานที่ที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ภายในวัน เวลา ที่ระบุไว้ในใบสั่ง

(๒) ชำระค่าปรับตามจำนวนที่ระบุไว้ในใบสั่งโดยการส่งธนาคัด หรือการส่งตัวแลกเงินของธนาคารโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียน สั่งจ่ายให้แก่อธิบดีพร้อมด้วยสำเนาใบสั่งไปยังสถานที่ และภายในเวลาที่ระบุไว้ในใบสั่ง เมื่อผู้ได้รับใบสั่งได้ชำระค่าปรับครบถ้วน

ถูกต้องแล้วให้คดีเป็นอันเลิกกันและในกรณีที่เจ้าพนักงานจราจรหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ได้เรียกเก็บใบอนุญาตขับขี่ไว้ ให้เจ้าพนักงานจราจรหรือพนักงานสอบสวนรีบจัดส่งใบอนุญาตขับขี่ที่เรียกเก็บไว้คืนให้แก่ผู้ได้รับใบสั่งโดยเร็ว และให้ถือว่าใบรับการส่งธนาคัด หรือใบรับการส่งตัวแลกเงินประกอบกับใบสั่งเป็นใบแทนใบอนุญาตขับขี่ได้เป็นเวลาสิบวันนับแต่วันที่ส่งธนาคัดหรือตัวแลกเงินดังกล่าว วิธีการชำระค่าปรับโดยส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียน และวิธีการส่งใบอนุญาตขับขี่คืนให้แก่ผู้ได้รับใบสั่งให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

^๖ พระราชบัญญัติจรรยาทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒

มาตรา ๑๔๐ เมื่อเจ้าพนักงานจราจรหรือพนักงานเจ้าหน้าที่พบว่าผู้ขับขี่ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอื่นเกี่ยวกับรถนั้น ๆ จะว่ากล่าวตักเตือนผู้ขับขี่ หรือออกใบสั่งให้ผู้ขับขี่ไปยังสถานีตำรวจหรือที่ทำการของเจ้าพนักงานจราจรก็ได้ ยกเว้นความผิดที่กำหนดโทษไว้ในมาตรา ๑๖๐ มิให้ว่ากล่าวตักเตือน ในกรณีที่ไม่มีพบตัวผู้ขับขี่ ก็ให้ติดใบสั่งไว้ที่รถที่ผู้ขับขี่เห็นได้ง่าย

ในการออกใบสั่งให้ผู้ขับขี่ไปยังสถานีตำรวจหรือที่ทำการของเจ้าพนักงานจราจรเจ้าพนักงานจราจรหรือพนักงานเจ้าหน้าที่จะเรียกเก็บใบอนุญาตขับขี่ไว้เป็นการชั่วคราว โดยออกใบรับแทนใบอนุญาตขับขี่ก็ได้ แต่พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องรับนำใบอนุญาตขับขี่ที่เรียกเก็บไว้ไปส่งมอบให้แก่เจ้าพนักงานตามมาตรา ๑๔๕ ภายในแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ออกใบสั่ง

ใบรับแทนใบอนุญาตขับขี่ที่ออกให้ตามวรรคสองให้ใช้แทนใบอนุญาตขับขี่ได้เป็นการชั่วคราวไม่เกินเจ็ดวัน เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคสองได้ว่ากล่าวตักเตือน หรือทำการเปรียบเทียบและผู้ขับขี่ได้ชำระค่าปรับตามที่เปรียบเทียบแล้ว ให้คืนใบอนุญาตขับขี่ทันที เว้นแต่เป็นกรณีที่จะดำเนินการเพื่อสั่งยึดตามมาตรา ๑๖๑ ก็ให้เจ้าพนักงานจราจรหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ออกใบแทนใบอนุญาตขับขี่ได้ไม่เกินสิบห้าวัน

ใบสั่งและใบรับแทนใบอนุญาตขับขี่ ให้ทำตามแบบที่เจ้าพนักงานจราจรกำหนด

^๗ พระราชบัญญัติจรรยาทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒

มาตรา ๑๔๑ ให้ผู้ขับขี่ซึ่งได้รับใบสั่งตามมาตรา ๑๔๐ ไปรายงานตัว ณ สถานที่ที่ระบุไว้ในใบสั่งนั้นภายในเจ็ดวันนับแต่เวลาที่เจ้าพนักงานจราจรหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ออกใบสั่งได้ล่วงหน้าไปแล้วแปดชั่วโมง

สถานีตำรวจหรือที่ทำการของเจ้าพนักงานจราจรได้ ในกรณีที่พบว่าผู้ขับขี่นั้นฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ และผู้ขับขี่ซึ่งได้รับใบสั่งดังกล่าวต้องไปรายงานตัว ณ สถานที่ที่ระบุไว้ในใบสั่ง ซึ่งเป็นหลักการทำงานเกี่ยวกับมาตรา ๑๓๕^๔ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ส่วนการเปรียบเทียบนั้นมาตรา ๑๔๕^๕ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ได้บัญญัติให้พนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจทำการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ได้ เว้นแต่ความผิดตามมาตรา ๑๖๐ วรรคสอง ซึ่งต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๔๐ และมาตรา ๑๔๑ โดยพระราชบัญญัติจราจรทางบก (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๕^๖ ที่ยกเลิกหลักการเดิมที่ให้ผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถที่รับใบสั่งต้องไปรายงานตัว ณ สถานีตำรวจ ซึ่งมาตรา ๑๔๐^๖ ที่แก้ไขแล้วได้บัญญัติให้เจ้าพนักงานจราจรและ

^๔ โปรดดูเชิงอรรถที่ (๔), ข้างต้น

^๕ พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒

มาตรา ๑๔๕ บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้นอกจากความผิดที่กำหนดโทษไว้ในมาตรา ๑๖๐ วรรคสอง ให้พนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจทำการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีอำนาจเปรียบเทียบหรือว่ากล่าวตักเตือนก็ได้

^๖ ในชั้นที่กระทรวงมหาดไทยเสนอร่างพระราชบัญญัติจราจรทางบก (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณานุมัติหลักการในการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ นั้น กระทรวงมหาดไทยไม่ได้เสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมในส่วนของการออกใบสั่งให้ผู้ขับขี่ไปยังสถานีตำรวจหรือที่ทำการของเจ้าพนักงานจราจร และการบังคับให้ผู้ขับขี่ต้องไปรายงานตัว ณ สถานที่ที่ระบุไว้ในใบสั่ง แต่ได้เพิ่มเติมวิธีการในการชำระค่าปรับโดยให้ผู้ขับขี่ชำระทางไปรษณีย์หรือวิธีอื่นที่อธิบดีกรมตำรวจ(ชื่อตำแหน่งในขณะนั้น)ประกาศกำหนดก็ได้ คณะรัฐมนตรีพิจารณาแล้วมีมติอนุมัติหลักการตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาในร่างพระราชบัญญัติซึ่งผ่านการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาแล้วนั้นก็ยังคงหลักการในเรื่องนี้ไว้ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ แต่ได้มีการส่งร่างพระราชบัญญัติที่ผ่านการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาแล้วนั้นให้คณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรีฝ่ายกฎหมายสังคมและรองนายกรัฐมนตรี (นายมีชัย ฤชุพันธ์) พิจารณา หลังจากนั้นก็ได้มีการส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวกลับมาให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาอีกครั้งหนึ่งเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับการกำหนดมาตรการในการป้องกันและแก้ไขมลพิษทางอากาศและเสียงรวมทั้งอำนาจของเจ้าพนักงานจราจรในการเปรียบเทียบปรับและการกำหนดค่าปรับในใบสั่ง โดยถือเอาประโยชน์จากการที่ให้ผู้ชำระค่าปรับทางไปรษณีย์ได้ ซึ่งในที่สุดก็ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยตัดการให้ออกใบสั่งให้ผู้ขับขี่ไปยังสถานีตำรวจหรือที่ทำการของเจ้าพนักงานจราจรและการบังคับและผู้ขับขี่ต้องไปรายงานตัวออกไป คงเหลือแต่การให้ชำระค่าปรับทางไปรษณีย์ หรือชำระ ณ สถานที่ที่ระบุไว้ในใบสั่งหรือสถานที่อื่นตามที่มีการประกาศกำหนดดังปรากฏตามบทบัญญัติมาตรา ๑๔๐ และมาตรา ๑๔๑ ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน

^๖ พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๑๔๐ เมื่อเจ้าพนักงานจราจรหรือพนักงานเจ้าหน้าที่พบว่าผู้ขับขี่ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอันเกี่ยวข้องกับรถนั้น ๆ จะว่ากล่าวตักเตือนผู้ขับขี่ หรือออกใบสั่งให้ผู้ขับขี่ชำระค่าปรับตามที่เปรียบเทียบก็ได้ ในกรณีที่ไม่มีพบตัวผู้ขับขี่ก็ให้ติดหรือผูกใบสั่งไว้ที่รถที่ผู้ขับขี่เห็นได้ง่าย

พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจว่ากล่าวตักเตือนหรือออกใบสั่งให้ผู้ขับขี่ซึ่งกระทำผิดนั้นชำระค่าปรับตามที่เปรียบเทียบโดยกำหนดค่าปรับตามหลักเกณฑ์ที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติกำหนดแทนการออกใบสั่งให้ผู้ขับขี่ไปรายงานตัวยังสถานีตำรวจหรือที่ทำการของเจ้าพนักงานจราจร และในมาตรา ๑๔๑^๖ ที่แก้ไขแล้ว ก็ได้บัญญัติให้ผู้ขับขี่นั้นสามารถที่จะเลือกชำระค่าปรับตามจำนวนที่ระบุไว้ในใบสั่งหรือตามจำนวนที่พนักงานสอบสวนแจ้งให้ทราบ ณ สถานที่ที่ระบุไว้ในใบสั่งหรือสถานที่อื่นตามที่จะได้มีการประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา หรือชำระค่าปรับทางไปรษณีย์ตามจำนวนที่ระบุไว้ในใบสั่งโดยการส่งธนาคัดหรือตัวแลกเงินของธนาคารก็ได้ ทั้งนี้ ไม่ได้บัญญัติให้ผู้ขับขี่ต้องไปรายงานตัวดังเช่นที่บัญญัติไว้เดิมแต่อย่างใด ส่วนมาตรา ๑๔๕^๗ ที่แก้ไขเพิ่มเติมแล้ว ยังคงบัญญัติให้พนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นผู้มีอำนาจเปรียบเทียบได้เช่นเดิมด้วย แต่ได้เพิ่มฐานความผิดที่ห้ามเปรียบเทียบให้มากขึ้น ด้วยเหตุผลดังกล่าว คณะกรรมการกฤษฎีกา(กรรมการกฤษฎีกา คณะที่ ๙) จึงมีความเห็นเห็นว่าเมื่อผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถซึ่งได้รับใบสั่งได้ลงชื่อยินยอมให้เปรียบเทียบในใบสั่งแล้ว บุคคลดังกล่าวอาจให้ผู้อื่นนำใบสั่งพร้อมค่าปรับไปชำระตามมาตรา ๑๔๑^๘ (๑) แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ ได้ ดังนั้น หากรูปแบบของใบสั่ง ได้กำหนดรูปแบบของบันทึกการเปรียบเทียบไว้หลังใบสั่ง เพื่อให้ผู้ชำระค่าปรับลงนามก็ย่อมถือได้ว่าสมบูรณ์เพียงพอที่จะรับทราบข้อกล่าวหา ซึ่งเมื่อผู้ต้องหารับทราบข้อหาและให้การรับสารภาพ พร้อมยินยอมชำระค่าปรับตามข้อกำหนดกรม

สำหรับความผิดที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๕๗ ทวิ มาตรา ๑๕๙ มาตรา ๑๖๐ และมาตรา ๑๖๐ ทวิ ห้ามมิให้ว่ากล่าวตักเตือนหรือทำการเปรียบเทียบ ในการออกใบสั่งให้ผู้ขับขี่ชำระค่าปรับตามที่เปรียบเทียบตามวรรคหนึ่ง เจ้าพนักงานจราจรหรือพนักงานเจ้าหน้าที่จะเรียกเก็บใบอนุญาตขับขี่ไว้เป็นการชั่วคราวก็ได้ แต่ต้องออกใบรับแทนใบอนุญาตขับขี่ให้แก่ผู้ขับขี่ไว้และเจ้าพนักงานจราจรหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องรับนำไปอนุญาตขับขี่ที่เรียกเก็บไว้ไปส่งมอบพนักงานสอบสวนภายในแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ออกใบสั่ง

ใบรับแทนใบอนุญาตขับขี่ที่ออกให้ตามวรรคสามให้ใช้แทนใบอนุญาตขับขี่ได้เป็นการชั่วคราวไม่เกินเจ็ดวัน เมื่อเจ้าพนักงานจราจรหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือพนักงานสอบสวนได้ว่ากล่าวตักเตือนหรือทำการเปรียบเทียบปรับ และผู้ขับขี่ได้ชำระค่าปรับตามที่เปรียบเทียบแล้ว ให้คืนใบอนุญาตขับขี่ทันที

ในกรณีเจ้าพนักงานจราจรหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ออกใบสั่งแต่ไม่พบตัวผู้ขับขี่ ให้สันนิษฐานว่า เจ้าของรถหรือผู้ครอบครองรถเป็นผู้กระทำผิดดังกล่าว เว้นแต่สามารถพิสูจน์ได้ว่าผู้อื่นเป็นผู้ขับขี่

การกำหนดจำนวนค่าปรับตามที่เปรียบเทียบ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่อธิบดีกำหนดใบสั่งและใบรับแทนใบอนุญาตขับขี่ ให้ทำตามแบบที่เจ้าพนักงานจราจรกำหนด

^๖ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๕, ข้างต้น

^๗ พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๑๔๕ บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ นอกจากความผิดที่กำหนดโทษไว้ในมาตรา ๑๕๗ ทวิ มาตรา ๑๕๙ มาตรา ๑๖๐ และมาตรา ๑๖๐ ทวิ ให้พนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจทำการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีอำนาจเปรียบเทียบหรือว่ากล่าวตักเตือนได้

^๘ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๕, ข้างต้น

ตำรวจแล้ว สามารถมอบหมายให้ผู้อื่นนำไปส่งนั้นไปชำระค่าปรับ ณ สถานีตำรวจในนามของตน แล้วรับใบขับขี่และใบเสร็จรับเงินกลับคืนให้แก่ผู้ที่รับใบส่งได้

๒. สำหรับปัญหาประการที่สอง เห็นว่า มาตรา ๑๔๐^{๙๔} และมาตรา ๑๔๑ แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจราจรทางบก (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้บัญญัติยกเว้นหลักในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเฉพาะกรณีผู้ต้องหาไม่ต้องไปรายงานตัวต่อพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจเปรียบเทียบเท่านั้น แต่มาตรา ๑๔๑ (๑) มิได้บัญญัติโดยชัดแจ้งเพื่อยกเว้นในเรื่องสถานที่ในการชำระค่าปรับว่าจะเป็นสถานที่อื่นนอกจากที่ทำการของพนักงานสอบสวนผู้มีเขตอำนาจได้ ส่วนกรณีของมาตรา ๑๔๑ (๒) ก็มีหลักเกณฑ์เกี่ยวกับสถานที่เช่นเดียวกัน โดยผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถที่รับใบส่งสามารถที่จะชำระค่าปรับโดยการส่งทางธนาณัติ หรือการส่งตัวแลกเงินของธนาการทางไปรษณีย์ลงทะเบียนได้ โดยค่าปรับโดยการส่งทางธนาณัติ หรือการส่งตัวแลกเงินของธนาการทางไปรษณีย์ลงทะเบียนได้ โดยส่งไปยังสถานที่ที่ระบุในใบส่ง ซึ่งในทางปฏิบัติ ได้แก่สถานที่ทำการของพนักงานสอบสวนผู้มีเขตอำนาจเช่นกัน และยังได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการคืนใบอนุญาตขับขี่ไว้โดยชัดเจนด้วยว่าเมื่อผู้ขับขี่ชำระค่าปรับตามใบส่งเรียบร้อยแล้วก็ต้องคืนใบอนุญาตขับขี่นั้นให้แก่ผู้ขับขี่ หรือหากยังไม่อาจคืนได้ในทันทีก็ต้องมีการออกไปรับให้ให้แก่ผู้ขับขี่เพื่อเป็นหลักฐานแสดงว่ามีการชำระค่าปรับแล้ว และจัดส่งใบอนุญาตขับขี่นั้นคืนให้แก่ผู้ขับขี่ในภายหลัง โดยในระหว่างนั้นผู้ขับขี่สามารถใช้ใบรับดังกล่าวแทนใบอนุญาตขับขี่ได้ตามกฎหมาย ดังนั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการกฤษฎีกา คณะที่ ๙) จึงมีความเห็นว่า สถานที่ที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติจะประกาศกำหนดตามมาตรา ๑๔๑^{๑๖} (๑) แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ ได้นั้น ได้แก่สถานีตำรวจอันเป็นที่ทำการของพนักงานสอบสวนผู้มีเขตอำนาจ หรือพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบตามที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติมอบหมาย เพื่อให้พนักงานสอบสวนดังกล่าวดำเนินการเปรียบเทียบให้เสร็จสิ้นแล้วส่งสำนวนไปยังพนักงานอัยการเพื่อพิจารณาสั่งการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและระเบียบที่เกี่ยวข้องต่อไป

(ลงชื่อ) ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์

(นายชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มิถุนายน ๒๕๕๓

^{๙๔} โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑๑, ข้างต้น

^{๑๖} โปรดดูเชิงอรรถที่ ๕, ข้างต้น